

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Непиталюка Антона Васильовича на тему: «Формування стратегії демографічної стійкості України в умовах глобалізаційних перетворень», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленні теоретико-методичних засад і розробці практичних рекомендацій із формування стратегії демографічної стійкості України в умовах глобалізаційних перетворень. Демографічні чинники одночасно визначають структуру сукупного попиту і продуктивну спроможність національної економіки, тобто сукупну пропозицію. Стратегічне управління процесами демографічного розвитку і формування оптимального типу відтворення населення перебуває в центрі уваги провідних дослідників. Вектори та динаміка природного й міграційного руху визначають здатність національних економік до забезпечення умов стійкого росту і перманентного підвищення рівня та якості життя. Концепція стійкого розвитку, досліджувана в рамках вітчизняних та зарубіжних наукових шкіл, органічно доповнюється категорією демографічної стійкості суспільства, особливо за умов реалізації ціннісно орієнтованих технологій публічного адміністрування і ефективних форм самоорганізації економічних агентів в контексті глобалізаційних трансформацій. Актуальність детермінації і удосконалення теоретико-методичних засад стратегічного управління демографічною стійкістю особливо посилюється в умовах прискореної циркуляції людських інтелектуальних ресурсів. Метою дослідження виступає поглиблення теоретичних засад та удосконалення методичних положень формування і підвищення ефективності стратегії забезпечення демографічної стійкості в умовах глобалізаційних перетворень.

У роботі А. В. Непиталюка аналізуються актуальні питання стратегічного управління національною економікою на предмет потенційної здатності

ефективно і прагматично вирішувати завдання забезпечення розширеного суспільного відтворення і систематизуються заходи соціально-демографічної політики держави за комплексом ознак. Це значною мірою збільшує цінність досліджень у напрямку ідентифікації принципів, вдосконалення і реалізації стратегічного підходу до забезпечення демографічної стійкості, що доводить актуальність представленої дисертаційної роботи.

Таким чином, тема дисертації Антона Васильовича Непиталюка та поставлені завдання є актуальними і своєчасними на національному і регіональному рівнях. Задачі даного дослідження охоплюють проблематику: дослідження еволюції поглядів на економічну сутність демографічної стійкості суспільства і класифікацію чинників, що визначають цю категорію; розкриття методичних засад забезпечення демографічної стійкості на основі застосування інституційних механізмів та інструментів; узагальнення та систематизації досвіду реалізації демографічної політики в країнах з розвинутою та емерджентною економіками; вивчення демографічних характеристик населення України в контексті стратегії соціально-економічного розвитку; дослідження сучасних міграційних процесів та розвиток методичних підходів до напрямів використання міграційного капіталу в системі забезпечення демографічної стійкості; визначення типових інституційних особливостей формування вітчизняної демографічної політики; удосконалення механізму та аналітичного інструментарію оцінювання впливу демографічних факторів на динаміку економічного розвитку з використанням економетричних методів; виокремлення перспективних напрямів модернізації державної політики демографічного розвитку; формулювання концептуальних засад державної стратегії демографічної стійкості.

Теоретичне значення результатів роботи ґрунтується на дослідженні фундаментальних теоретико-методичних засад реалізації заходів соціально-демографічної політики, визначенні класифікації чинників, що характеризують

стан демографічної стійкості. Використання діалектичного та історичного методів пізнання дозволило дослідити еволюцію поглядів на взаємозв'язок демографічної динаміки та індикаторів економічного розвитку.

Узгодження об'єкту та предмету дослідження, мети і відповідних завдань, коректне використання автором методології наукового пізнання стало основою одержання результатів, що містять наукову новизну та мають практичне значення.

Серед нових наукових результатів теоретичного і науково-методичного характеру вважаємо за необхідне виокремити наступні:

1) розроблено концептуальні засади формування стратегії демографічної стійкості, у т. ч. забезпечення комплексного і взаємоузгодженого використання інструментів макроекономічного регулювання та встановлення оптимального показника демографічного навантаження, враховуючи ефект композиційної структури, лагів дії у часі, економічних шоків, глобалізаційних трендів та інституційних перетворень соціально-економічної моделі держави, що спрямовано на досягнення розширеного відтворення і стимулювання економічного зростання;

2) запропоновано авторське визначення «демографічної стійкості суспільства» в якості його здатності здатність суспільства підтримувати та, застосовуючи в разі необхідності імпліцитні компенсатори, відновлювати, а також поліпшувати власну структуру в контексті соціальних страт за низкою значимих параметрів, зокрема щодо рівня економічної активності, а також освітньо-професійної та компетентнісної підготовки населення, на основі чого оптимізуються пропорції продукування людського інтелектуального і фізичного капіталу, забезпечується інтенсифікація та неперервність виробництва, підвищується рівень громадського добробуту;

3) розроблено механізм та аналітичний інструментарій оцінювання впливу демографічних факторів на динаміку економічного розвитку із використанням

економетричних методів, що сприятиме підвищенню демографічної стійкості суспільства й максимальній реалізації людського потенціалу в середньо- та довгостроковій перспективі.

Практичне значення результатів дослідження засноване на апробації моделі оцінювання демографічної стійкості суспільства в умовах глобалізації, а також формуванні науково-практичних рекомендацій щодо розробки моделі інституційної трансформації соціально-демографічної політики держави. Результати роботи можуть використовуватися у подальших наукових розробках на національному і регіональному рівнях, а також у навчальному процесі.

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати, що одержані здобувачем особисто і мають суттєве значення для економічної науки. Отримані здобувачем результати є достовірними і об'єктивними. Дослідження характеризується відповідністю всім вимогам щодо рівня наукової кваліфікації здобувача, які зазначено у Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» від 06 березня 2019 р. № 167).

Зміст основних положень дисертаційної роботи викладено у 16 наукових публікаціях (7 – у наукових фахових виданнях України, 2 – у наукових періодичних виданнях держав, що входять до ОЕСР та ЄС, з наряду, за яким підготовлено дисертацію, 7 – у наукових виданнях України, які додатково відображають наукові результати дисертації):

1. Nepytyaliuk A. Demographic sustainability and economic growth: theory and methodology. *Herald of Kyiv National University of Trade and Economics*. 2018. 6. P. 51–66 (Журнал категорії «Б»).

2. Pasichnyi M., Kaneva T., Ruban M., Nepytyaliuk A. The impact of fiscal decentralization on economic development. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. 16 (3). P.29–39 (Scopus, журнал категорії «А»).

Особистий внесок здобувача полягає в обґрунтуванні методології впливу демографічних факторів на динаміку економічного розвитку, здійснено оцінку даних факторів для країн Європейського Союзу протягом 1990–2017 років.

3. Непиталюк А. В. Детермінанти забезпечення демографічної стійкості. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 4. С. 44–59 (Журнал категорії «Б»).

4. Chugunov I., Pasichnyi M., Nepytyaliuk A. Macroeconomic effects of inflation targeting in advanced and emerging market economies. *Banks and Bank Systems*. 2019. 14 (4). P. 153–165 (Scopus, журнал категорії «А»).

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні доцільності утримання макроекономічної стабільності для забезпечення демографічної стійкості.

5. Козловський С. В., Мазур Г. Ф., Непиталюк А. В. Демографічна стійкість суспільства як основа економічного розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 10. С. 14–19 (Журнал категорії «Б»).

Особистий внесок здобувача полягає у подальшому розвитку механізмів забезпечення демографічної стійкості суспільства як інструменту регулювання економічного розвитку.

6. Козловський С. В., Непиталюк А. В. Теоретичні аспекти демографічної стійкості. *Економіка і організація управління*, 2019. № 3 (35). С. 59–69 (Журнал категорії «Б»).

Особистий внесок здобувача полягає в подальшому розвитку теоретичних аспектів демографічної стійкості.

7. Kozlovskyi S., Pasichnyi M., Lavrov R., Ivaniuta N., Nepytyaliuk A. An Empirical Study of the Effects of Demographic Factors on Economic Growth in Advanced and Developing Countries. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*. 2020. 23(3). P. 45–67 (Scopus, Poland, журнал категорії «А»).

Особистий внесок здобувача полягає у оцінці взаємозв'язку економічного зростання та тривалості життя населення в країнах з розвинутою та

трансформаційною економікою.

8. Козловський С. В., Непиталюк А. В. Демографічна складова стратегії соціально-економічного розвитку. *Економіка і організація управління*. 2020. № 2 (38). С. 6–19 (Журнал категорії «Б»).

Особистий внесок здобувача полягає в аналізі соціально-демографічного становища України в контексті реалізації стратегії соціально-економічного розвитку.

9. Pasichnyi M., Nepytyaliuk A. The Contributions of Demographic Factors to Economic Growth. *Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development*. 2021. 16(1). P. 219–229 (Scopus, Poland, журнал категорії «А»).

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні взаємозв'язку економічного зростання та темпом росту соціальної страти економічно активного населення в країнах з розвинутою та емерджентною економікою.

10. Непиталюк А. В. Демографічна стійкість та економічний розвиток. *Управління розвитком соціально-економічних систем : глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання : матеріали XVIII Міжн. наук.-практ. конф. м. Вінниця, 13–15 листопада 2018 р. Вінниця : Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2018. С. 163–165.*

11. Непиталюк А. В. Теоретичні підходи до визначення демографічної стійкості. *Розвиток невиробничої сфери економіки в умовах євроінтеграційних викликів : збірник тез допов. Міжн. наук.-практ. Інтернет-конференції. м. Харків, 22–23 листопада 2018 р. Харків : КНТЕУ, ХТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 61–62.*

12. Козловський С. В., Непиталюк А. В. Бізнес-культура як фактор забезпечення демографічної стійкості суспільства в умовах глобалізації. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : збірник тез допов. VIII Міжн. наук.-практ. конференції. м. Харків, 18 – 19 березня 2019 р. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. С. 183–185.*

Особистий внесок здобувача полягає у визначенні ролі бізнес-культури як суттєвого інструменту забезпечення демографічної стійкості на мікро- і мезорівні через реалізацію позитивних емерджентних зв'язків соціальної системи.

13. Непиталюк А. В. Соціальний та фінскальний механізми забезпечення демографічної стійкості. *Проблеми розвитку соціально-економічних систем в національній та глобальній економіці*: матеріали XIX Всеукр. наук.-практ. конф. студ. та мол. вчен. м. Вінниця, 23–24 квітня 2019 р. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 65–67.

14. Kozlovskiy S., Nepytyaliuk A. Demographic Sustainability and Knowledge Management. *KM Conference 2019*. Warsaw, Poland, June 26–29, 2019. Warsaw University of Life Sciences (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego). http://www.iiia-km.org/conference/proceedings/KM2019_RefereedProceedingsAbstracts.pdf.

Особистий внесок здобувача полягає аналізі впливу освітнього компоненту інтелектуального капіталу як елемента системи менеджменту знань на забезпечення демографічної стійкості у стратегічній перспективі.

15. Непиталюк А. В. Фінансовий вимір демографічних процесів старіння населення. *Фінансова політика як складова економічного розвитку*: тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. м. Київ, 15–16 квітня 2020 р. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун., 2020. С. 168–170.

16. Kozlovskiy S., Nepytyaliuk A., Lavrov R., Kozlovskiy V. The principals of demographic policy. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*. 2020. Vol. 1. P. 36-39.

Особистий внесок здобувача полягає удосконаленні методики оцінювання успішності реалізації заходів демографічної політики.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у вказаних публікаціях.

Дисертація А. В. Непиталюка відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 року.

На підставі зазначеного рекомендуємо дисертацію Антона Васильовича Непиталука на тему: «Формування стратегії демографічної стійкості України в умовах глобалізаційних перетворень» до захисту у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи
ДонНУ імені Василя Стуса

І. В. Хаджинов

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
та поведінкової економіки
ДонНУ імені Василя Стуса

Н. С. Якімова

16 червня 2021 р.

